

УДК 658.14:005.342

Сергієнко Д. С.

*здобувачка освітнього ступеня «бакалавр»
Державний торговельно-економічний університет*

Уманців Г. В.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування
Державний торговельно-економічний університет*

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У сучасних умовах динамічного розвитку економіки фінансова стійкість підприємства набуває особливого значення як фундаментальна основа його конкурентоспроможності та довгострокового функціонування. Дослідження показують, що фінансова стійкість безпосередньо пов'язана зі здатністю підприємства забезпечувати фінансову стабільність роботи навіть за несприятливих умов, що досягається через оптимальне співвідношення власних і позикових коштів, ефективне управління активами та пасивами, а також своєчасне виконання фінансових зобов'язань перед контрагентами [4].

Суттєвим аспектом розвитку підприємства у довгостроковій перспективі стає інтеграція принципів сталого розвитку у фінансову політику. Суб'єкти господарювання дедалі активніше впроваджують екологічні, соціальні та управлінські стандарти, що сприяє зміцненню репутаційного капіталу, підвищує інвестиційну привабливість та забезпечує доступ до дешевших фінансових ресурсів. Практика свідчить, що підприємства, які інтегрують екологічну модернізацію, енергоефективні технології та соціально відповідальні програми, демонструють вищу операційну результативність і стійкішу динаміку грошових потоків, що прямо впливає на їх фінансову стійкість. У глобальних рейтингах компанії з високими показниками у сфері сталого розвитку отримують нижчі ризикові премії, що формує додаткові конкурентні переваги на фінансових ринках.

Забезпечення сталого розвитку підприємства неможливе без стратегічного планування, орієнтованого на збалансування економічних, екологічних і соціальних цілей. Підприємства, які впроваджують систему нефінансового звітування відповідно до стандартів GRI або інтегрованої звітності, отримують можливість прозоро оцінювати вплив своєї діяльності на зовнішнє середовище та ухвалювати ефективні управлінські рішення. Наприклад, промислові компанії, що інвестують у зниження викидів, повторне використання ресурсів і соціальні програми підтримки персоналу, демонструють нижчі операційні витрати в довгостроковому періоді та формують стабільні відносини з інвесторами, постачальниками й споживачами.

Для оцінки фінансової стійкості використовується система коефіцієнтів, які дозволяють кількісно виміряти стан підприємства. До основних показників належать: коефіцієнт автономії (K_a), що розраховується за формулою $K_a = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу}}$, нормативне значення якого становить не менше 0,5; коефіцієнт фінансової залежності ($K_{фз} = \frac{\text{Позиковий капітал}}{\text{Валюта балансу}}$); коефіцієнт маневреності власного капіталу ($K_m = \frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Власний капітал}}$), оптимальне значення 0,2-0,5; коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами ($K_z = \frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Оборотні активи}}$), нормативне значення більше 0,1[1].

Розглянемо практичний приклад оцінки фінансової стійкості на прикладі торговельної мережі АТБ, яка є одним із найбільших ритейлерів України. За даними фінансової звітності ТОВ "АТБ-Маркет" за 2024 рік, валюта балансу становила 54,5 млрд грн, власний капітал – 14,4 млрд грн (розрахований як різниця між активами та зобов'язаннями: 54,5 – 40,2), позиковий капітал (зобов'язання) – 40,2 млрд грн. Дохід підприємства за 2024 рік склав 208,9 млрд грн, що на 15% перевищило показник попереднього року, чистий прибуток становив 3,1 млрд грн. Розрахуємо основні показники фінансової стійкості: коефіцієнт автономії $K_a = 14,4 / 54,5 = 0,26$, що є значно нижчим за нормативне значення 0,5 і свідчить про високу залежність

від зовнішніх джерел фінансування; коефіцієнт фінансової залежності $K_{фз} = 40,2 / 54,5 = 0,74$, що підтверджує значну частку позикового капіталу у структурі джерел фінансування. Така структура капіталу є характерною для торговельних підприємств з високою оборотністю товарних запасів. Компанія все ще зберігає високі показники обороту товарних запасів – у 2024 році цей показник АТБ-Маркет становив 23-24 доби, що є дуже високим показником навіть порівняно з провідними світовими рітейлерами. За оцінками аналітиків, показник EBITDA АТБ у 2024 році становив близько 14-15 млрд грн, що значно перевищило показник попереднього року.

Аналіз фінансової стійкості підприємства як елементу забезпечення фінансової стабільності роботи передбачає також оцінку динаміки показників у часі [3]. Наприклад, аналіз фінансової звітності ПАТ "Укрнафта" за період 2021-2024 років показує позитивну динаміку: коефіцієнт автономії зріс з 0,58 до 0,64, що свідчить про зміцнення фінансової незалежності; коефіцієнт маневреності збільшився з 0,18 до 0,28, що вказує на покращення структури капіталу та підвищення частки мобільних власних коштів. Водночас рентабельність активів підприємства зросла з 4,2% до 7,8%, що підтверджує ефективність обраної стратегії фінансування та управління ресурсами.

Забезпечення фінансової стійкості вимагає розробки та реалізації комплексної системи заходів, спрямованих на оптимізацію фінансових потоків, раціоналізацію структури активів і пасивів, підвищення ефективності використання ресурсів та мінімізацію фінансових ризиків. Практика показує, що успішні українські підприємства використовують диверсифікований підхід до формування джерел фінансування, комбінуючи банківські кредити, облігаційні позики, лізинг та власні кошти [2].

Таким чином, фінансова стійкість підприємства є ключовим чинником його сталого розвитку та визначається комплексом взаємопов'язаних факторів, серед яких провідну роль відіграє ефективне управління структурою капіталу. Аналіз

показників фінансової стійкості провідних українських підприємств показує, що оптимальна структура капіталу залежить від галузевої специфіки, масштабів діяльності та стратегічних цілей.

Список використаних джерел:

1. Вдовенко Л.О. Ефективне управління структурою капіталу – основа стабільності розвитку підприємства. II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Розвиток національних фінансово-економічних систем в умовах глобальних викликів» (м. Київ 5 жовтня 2018 року). С. 275-278.
2. Ларіонова К., Капінос Г. Механізм управління капіталом підприємства. Modeling the development of the economic systems. 2023. No 3. С. 147–154. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-9-20>.
3. Смирна О. В., Ізмайлова Н. В. Сучасний стан та проблеми формування капіталу українських підприємств в умовах кризових явищ. Ефективна економіка. 2022. No 1. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2022/94.pdf.
4. Лишенко М.О. Аналіз фінансової стійкості підприємства як елементу забезпечення фінансової стабільності роботи підприємства. Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки», 2018, No 2, С. 49–57.

УДК 334.722 : 336.71

Ярошинська Г.Ю.

студентка 6 курсу, ЦЗФН

Добриніна Л.В.

к.е.н., ст. викладач кафедри фінансового менеджменту та фондового ринку

Одеський національний економічний університет

ПРОБЛЕМАТИКА РОЗДРІБНОГО БІЗНЕСУ БАНКУ

Роздрібний банківський сектор демонструє стійкість в умовах турбулентності. Згідно з даними, банки не тільки зберегли операційну стійкість та платоспроможність, але й продовжують надавати необхідні ресурси економіці.